

Costume Bureau

Expositie van Museum Het Domein bij Framer Framed in de Tolhuistuin, Amsterdam

De afdeling hedendaagse kunst van Museum Het Domein in Sittard is in zijn twintigjarige bestaan uitgegroeid tot een excentrieke, nationaal en internationaal georiënteerde instelling, gericht op vormen van artistiek engagement en activisme. Het Domein presenteert en verzamelt werk van beeldbepalende kunstenaars die zich met sociaal-maatschappelijke of politieke vraagstukken bezighouden, die bruggen bouwen tussen verschillende culturen, geïnteresseerd zijn in gender-kwesties of zich als ecologisch kunstenaar actief inzetten voor de verbetering van natuur en milieu. Zij hebben gemeen dat zij als antropologen kijken naar maatschappelijke ontwikkelingen, zich door engagement laten leiden en een sterk onderzoekende houding aan de dag leggen. Door dergelijke kunstenaars te presenteren hoopt Museum Het Domein actief bij te dragen aan actuele discussies, het voeden van betrokkenheid en het ontwikkelen van eerlijke en duurzame alternatieven voor een positieve toekomst.

De tentoonstelling *Costume Bureau* is vernoemd naar een sleutelwerk van de Amerikaanse kunstenaar Mark Dion (New Bedford, Massachusetts, 1961). Zijn humorvolle werk heeft veelvuldig een sterk performatief karakter: voor verschillende projecten neemt de kunstenaar de gestalte aan van de meest uiteenlopende karakters. In *Costume Bureau* brengt Dion verschillende uitdossingen samen die hij droeg tijdens een periode van vijftien jaar. Binnen de verzameling van Museum Het Domein vormt Dions kostuumgalerij een icoon voor de manier waarop kunstenaars tegenwoordig gestalten aannemen die vaak ver voorbij de grenzen van de kunst reiken - als biologen, antropologen, archeologen of anderszins onderzoekers van hun tijd. Voor Framer Framed is het tonen van deze expositie een uitgelezen kans om institutionele samenwerking in de praktijk invulling te geven en te laten zien hoe musea zich kunnen verhouden tot de samenleving buiten de muren van de instelling.

De tentoonstelling omvat werk van Jennifer Allora en Guillermo Calzadilla, Roger Ballen, Jota Castro, Mel Chin, Mark Dion, Eugenio Dittborn, Alfredo Jaar, Javier Téllez, Sarah Vanagt en Roy Villevoe.

Openingstijden

woensdag t/m zondag
12:00-19:00
donderdag en vrijdag
tot 12:00-23:00
gratis entree

Rondleidingen

Roel Arkesteijn
(curator) verzorgt
rondleidingen door de
expositie op:

donderdag
30 oktober, 16:00 uur

zondag
9 november, 15:00 uur

maandag
10 november, 15:30 uur

Route

De Tolhuistuin is vanaf
Amsterdam Centraal
bereikbaar met het
gratis pontje
'Buiksloterweg', met
de auto vanaf de
ringweg A10 bereikbaar
via afslag S116. De
entree van het
paviljoen is direct
gelegen aan het IJ, via
het terras van
restaurant THT

Eugenio Dittborn, *The 23rd History of the Human Face (Aljo-Violet)*
Airmail Painting No. 128, 1999

Tentoonstelling
Samenwerking van Framer
Framed en Museum Het
Domein in Sittard

Te zien vanaf 10 oktober
tot en met 23 november in
the Tolhuistuin
(Buiksloterweg 5C,
Amsterdam)

Contact
Cas Bool
cas@framerframed.nl

Informatie
www.framerframed.nl
www.hetdomein.nl

De expositie is mede
mogelijk gemaakt dankzij
steun van het Amsterdams
Fonds voor de Kunst en het
Mondriaan Fonds.

Mark Dion, *Costume Bureau*, 2006

MUSEUM HET DOMEIN SITTARD

M
mondriaan
fonds

FRAMER
FRAMED
TOLHUISTUIN

AF
AK
amsterdams
fonds voor de
kunst

Costume Bureau

Toelichting kunstenaars en werken in expositie

Mark Dion

Costume Bureau, 2006

De Amerikaanse kunstenaar Mark Dion (New Bedford, Massachusetts, 1961) houdt zich in zijn werk bezig met hoe de mens de natuur representeert in taxonomie, classificaties en museale presentaties. Zijn humorvolle werk heeft veelvuldig een sterk performatief karakter: voor verschillende projecten neemt de kunstenaar de gestalte aan van de meest uiteenlopende karakters. In *Costume Bureau* brengt Dion verschillende uitdossingen samen die hij droeg tijdens een periode van vijftien jaar. De eerste paspop toont kleding die hij droeg tijdens een expeditie van drie weken naar het Orinoco Basin, Venezuela, waarbij hij planten, dieren en andere monsters verscheepte naar het Sala Mendoza Museum in Caracas, dat de objecten vervolgens tentoonstelde. De tweede pop toont Dion in zijn rol als laboratoriumonderzoeker tijdens *The Great Munich Bug Hunt* – een actie waarbij hij een honderd jaar oude dode wilg met engelengeduld ontleedde, op zoek naar insecten. Bij de *Tate Thames Dig*, waarvan de resultaten zich bevinden in de collectie van Tate Modern, groef de kunstenaar in 1999 langs de oevers van de Thames in Londen als een archeoloog naar resten van menselijke aanwezigheid door de eeuwen heen. De laatste paspop herinnert aan een project waarbij Dion in het Smart Museum of Art in Chicago speurde naar insecten die hun toevlucht tot het museum hadden genomen. Binnen de verzameling van Museum Het Domein vormt Dions kostuumgalerij een icoon voor de manier waarop kunstenaars tegenwoordig gestalten aannemen die vaak ver voorbij de grenzen van de kunst reiken - als antropologen, archeologen of anderszins onderzoekers van hun tijd.

Mel Chin

More to Tell, 2005

Mel Chin (Houston, Texas, 1951) bouwt al ruim drie decennia aan een uniek sociaal-maatschappelijk betrokken en eigenzinnig oeuvre, waarin culturele diversiteit en mondiale verbondenheid een belangrijke rol spelen. In zijn kunst zit Chin de grote vraagstukken van zijn tijd dicht op de huid. Met zijn activistische kunstopvatting zoekt hij telkens de randen van de discipline op, en schept hij een arena waarin eigentijdse sociaal-maatschappelijke en (geo)politieke thema's gekoppeld worden aan ideeën uit de filosofie, biologie, geschiedenis, religie, antropologie, literatuur en alchemie. Zijn werken zijn wel getypeerd als 'sculptural witnesses to ecological and political tragedies'. *More to Tell* vormt een felle aanklacht tegen de misdaden tegen de menselijkheid die werden begaan tijdens de burgeroorlog in Sierra Leone. Een korte-golfradio in de sculptuur staat afgesteld op een radiozender uit dat land. De kunstenaar stelt: "If you avert your eyes from her severed hands her voice will be lost forever. (-) If one cannot face the frightening evidence of inhumanity, by listening to its survivors, how can there ever be freedom from the recurrence of terror?"

Sarah Vanagt

History Lesson, 2005

De jonge Vlaamse filmmaker en kunstenaar Sarah Vanagt (Brugge, 1976) verwierf faam met poëtische, ontroerende documentaire-films, video-installaties en foto's. Vanagts

existentiële werk houdt zich ergens op tussen de wieg en het graf – en vooral omtrent die twee uitersten. In haar eerste werken richtte zij haar camera veelal op een postkoloniaal, door oorlogsgeweld verscheurd Afrika. Over de film *History Lesson* schreef de kunstenares: 'Op de laatste schooldag voor de paasvakantie in april 2004 filmde ik een les in een schoolje aan het Kivu-meer in Rwanda. De kinderen in deze klas werden geboren in 1994, het jaar van de genocide, tevens het jaar nul van een nieuwe Rwandese kalender. Het geschiedenisonderwijs in Rwanda is sinds 1994 officieel geschrapt. Al tien jaar wacht de leraar van deze klas op nieuwe, aangepaste geschiedenisboekjes. Enkele dagen voor de tiende verjaardag van de genocide vroeg ik hem of hij aan zijn klas een les wilde geven over de volkerenmoord van 1994. Opvallend is dat hij daarbij nooit de woorden 'Hutu' of 'Tutsi' in de mond neemt.'

Jennifer Allora en Guillermo Calzadilla

Amphibious (log in - log out), 2005

Jennifer Allora (Philadelphia, Pennsylvania, 1974) en Guillermo Calzadilla (Havana, Cuba, 1971) werken sinds 1995 samen en proberen door hun werk lokale gemeenschappen aan te zetten tot verzet tegen de gevolgen van globalisering. In verschillende video's en installaties roepen zij bijvoorbeeld de Puertoricaanse bevolking op zich te verzetten tegen de bomtosten op hun grondgebied die worden uitgevoerd door het Amerikaanse leger. In *Amphibious (Login-logout)* laten zij het leven van schildpadden zien die zich laten meevoeren op de stroom van de Chinese Parelrivier. Al stroomafwaarts reizend met de schildpadden is de kijker getuige van de bedrijvigheid aan de oever en op het water: zwemmers, vissersboten, appartementencomplexen, industriële havens en gigantische containerschepen komen voorbij. De kwetsbare schildpadden tonen dat China's snelle economische opkomst grote ecologische gevolgen heeft.

Jota Castro

Tricky 5, 2009

De Frans-Peruviaanse, in Brussel woonachtige kunstenaar Jota Castro (Lima, Peru, 1965) behoort tot de meest vooraanstaande activistische kunstenaars van dit moment. Eind jaren negentig beëindigde hij zijn activiteiten als diplomaat bij de Europese Unie en de Verenigde Naties om zich volledig aan de kunst te wijden. In zijn werk legt hij met soms bijtende politiek-incorrecte humor de machinaties van de hedendaagse (consumptie)maatschappij bloot. In *Tricky 05* vestigt Castro de aandacht op vijf kindervoetballen voor Westers gebruik die met kinderarbeid in niet-Westerse landen zijn vervaardigd.

Roger Ballen

Roar, 2002

Bitten, 2004

Loner, 2001

Roger Ballen behoort tot de belangrijkste fotografen van zijn generatie. Ballen werd in New York geboren in 1950, maar woont en werkt al ruim dertig jaar in Johannesburg, Zuid-Afrika. Van 1982 tot 1994 richtte Ballen zijn fotocamera op de blanke bevolking in het achterland. Hij verwierf wereldfaam met indringende foto's die de dagelijkse omgeving in kaart brengen van deze personen aan de randen van de Zuid-Afrikaanse samenleving. In zijn recente foto's is de mens steeds meer verdrongen naar de marge van de voorstelling en peilt Ballen

naar de duistere diepten van het menselijke bestaan. Terwijl hij zijn carrière begon met documentaire fotografie in een meer conventionele vorm, ontwikkelde Ballen gaandeweg een unieke manier van fotograferen die een meer participatief karakter heeft. Samen met de bewoners die hij opzoekt begon hij complexe scènes te bouwen, waarin hij voorwerpen die hij ter plekke aantrof samenbracht met tekeningen, huisdieren en mensen. De foto's die het resultaat zijn van deze wonderlijke samenwerkingen hebben een sterk psychologische uitwerking en geven een schrijnend beeld van de menselijke conditie. Als mengvorm van fotografie, performance, assemblage-, installatie- en tekenkunst overstijgen zij het medium fotografie. De foto's uit de collectie van Museum Het Domein maken deel uit van de serie *Shadow Chamber* (2000-2004).

Javier Téllez

One Flew Over The Void (Balla Perdida), 2005

Als kind speelde Javier Téllez (Valencia, Venezuela, 1969), zoon van twee psychiaters, vooral in de praktijk van zijn vader. Een keer per jaar wisselden de doctoren en patiënten van uitdossing tijdens een festival met schoonheidswedstrijden. Téllez' wereld is die van psychiatrische patiënten en van de flinterdunne, arbitraire scheidslijn tussen de norm en de afwijking daarvan. *One Flew over the Void (Balla perdida)* – een samentrekking van *One Flew over the Cuckoo's Nest* en Yves Kleins sprong in de leegte – gaat over het overbruggen van fysieke en mentale grenzen. Niet alleen handelt de carnavaleske parade die Téllez ensceneerde over de maatschappelijke uitsluiting van psychiatrische patiënten. De protestmars speelt zich af aan een daadwerkelijke grens: die tussen de Verenigde Staten en Mexico, die voortdurend onderwerp van discussie is vanwege drugssmokkel en illegale migratie. De optocht eindigt met een menselijke kanonskogel die, met zijn paspoort op zak, over de grens tussen Tijuana en San Diego wordt geschoten.

Alfredo Jaar

Field, Road, Cloud, 1997

Rwanda, 1998

In 1994 bezocht de Chileense kunstenaar Alfredo Jaar (Santiago de Chile, 1956) Rwanda om de omvang van de genocide te ervaren en deze fotografisch te documenteren. Tijdens zijn relatief korte verblijf maakte hij meer dan 3000 foto's, waarvan er tot nu toe slechts vijf presenteerde. Toen Jaar terugkeerde in zijn toenmalige woonplaats New York kon hij niet naar de foto's kijken. Terwijl hij zich tijdens het fotograferen al bewust was van "de nutteloosheid van een starende blik die te laat komt", eenmaal thuis bleken de foto's nauwelijks zijn ervaringen te reflecteren. Het duurde bijna twee jaar voordat Jaar een manier vond om de beelden uit Rwanda te tonen. De kunstenaar is daarbij schatplichtig aan het gedachtengoed van de Franse filosoof David Lévi-Strauss, die stelde dat de gruwelbeelden van humanitaire crises die ons dagelijks via de media bereiken, leiden tot gewenning en ontkenning. In zijn ogen dienen zij geen ander doel dan de bevestiging van onze westerse welvaart. In het suggestieve drieluik *Field, Road, Cloud* (1997) vond Jaar een manier om de gruwelijkheden van de oorlog voor de geest te roepen zonder hen rechtstreeks in beeld te brengen. Door de kleine zwart-wit prints, die functioneren als plattegronden of routebeschrijvingen, krijgen ogenschijnlijk esthetische landschappen die Jaar in beeld brengt een intense spanning.

Eugenio Dittborn

The 23rd History of the Human Face (Aljo-Violet) Airmail Painting No. 128, 1999

De Chileense kunstenaar Eugenio Dittborn (Santiago, 1943) verwierf internationale faam met de Airmail Paintings die hij sinds 1983 maakt. In grote, speciaal voor dit doel ontworpen enveloppen verstuurt Dittborn zijn opgevouwen schilderijen per luchtpost over de hele wereld. De uitvinding van de Airmail Paintings vormde Dittborns oplossing voor de opgave om als kunstenaar in Chili te werken tijdens de militaire dictatuur van Augusto Pinochet. Door zijn kunstwerken te vermommen als poststukken wist Dittborn de bureaucratie te omzeilen en zichtbaarheid te verwerven in een internationaal kunstcircuit. Dittborn vormt met zijn Airmail Paintings een pionier die al vroeg reflecteerde op de mondialisering van de (kunst)wereld. Zijn schilderijen zijn voortdurend onderweg. De veelvuldige reizen en verbindingen die de werken aangaan met telkens nieuwe plekken, verrijken en actualiseren de Airmail Paintings continu. De door Dittborn ontworpen Airmail-enveloppen maken integraal onderdeel uit van de werken, en bieden informatie over de achtergronden en afgelegde afstanden van de schilderijen. 'In a sense, the thing is not so much to read what is in the Airmail Paintings as to read what the paintings are incessantly doing: traveling', stelt de kunstenaar in zijn manifest *Roadrunner*. 'The Airmail Paintings arrive, and all eyes are drawn to where they hang outspread on the wall. Then they draw away as departure nears. An Airmail Painting is what is seen between two journeys'.

Dittborn typeert zijn Airmail Paintings als 'letters in transit' of 'homeless paintings'. Hij beschrijft zijn uitvinding van de schilderijen met hun vaak reusachtige formaten als een betrekkelijk toevallige. Oorspronkelijk maakte hij de schilderijen op grote vellen bruin papier, die hij opvouwde tot een zestiende van hun normale grootte. Twee keer verwisselden de Airmail Paintings van drager: vanaf 1986 gebruikte Dittborn ongeweven stof, die hij in 1994 verruilde voor katoendoek. De evocatieve kracht van Dittborns werk schuilt vaak in de ambivalente manieren waarop hij beeldmotieven samenvoegt. Veelal bedient hij zich van gevonden beeldmateriaal: foto's uit Chileense kranten van de laatste vijftig jaar, sporttijdschriften, criminologische publicaties, antropologische en archeologische handboeken. Daarnaast integreert de kunstenaar in zijn schilderijen ook speciaal daarvoor vervaardigde tekeningen van de meest uiteenlopende bevolkingsgroepen – van kinderen (waaronder zijn dochter) tot schizofrene patiënten uit het Santiago Psychiatric Hospital. Het collaboratieve karakter van veel van zijn werken maakt Dittborn tot een wegbereider op dit gebied.

Roy Villevoye

Refashion, 1999

Na zich met schilderkunst bezig gehouden te hebben besloot Roy Villevoye (Maastricht 1960) in 1990 om te gaan reizen om de vertrouwdheid van zijn eigen cultuur en het medium schilderkunst te bevragen. Zijn reizen voerden hem naar India en later naar de Asmat (Papoea's) in Irian Jaya. Villevoye's werk ontstaat sindsdien veelal in dialoog met de cultuurendie hij bezoekt. Voor de installatie *Refashion* verzamelde de kunstenaar kledingstukken die door de Asmat worden gedragen. Hij raakte gefascineerd door de merkwaardige scheuren en sneden die zij in de kleding maken, die een vervolg lijken op de inkervingen die zij van oudsher in hun huid maken. Villevoye schreef: 'De Asmat Papoea's van Papua, de huidige provincie van Indonesië, het voormalig Nederlands Nieuw-Guinea, lopen van oudsher naakt rond. In de loop van de vorige eeuw werd kleding geleidelijk ingevoerd door

buitenlanders die hen bezochten. Een kledingsstuk is, tot op de dag van vandaag, een zeer gewaardeerd en kostbaar artikel dat vaak slechts kan worden verkregen door het als geschenk te bedingen of door het van Indonesische kolonisten te kopen met geld dat verdiend wordt door fysieke arbeid voor hen. Doordat ik eens eerder door mezelf bewerkte T-shirts als cadeau had meegenomen begon me op te vallen dat de manier waarop de Asmat veel van hun hooglijk gewaardeerde T-shirts bewerken, iets opmerkelijks en unieks heeft; iets dat volledig geïntegreerd lijkt te zijn in hun cultuur. Ik besloot een aantal exemplaren te verzamelen. (...) Is het vertoon en uitsloverij, en een protest tegen de (kleding)voorschriften van de huidige bezetter van hun gebied? (...) Alle getoonde T-shirts zijn authentiek en zonder mijn tussenkomst voor eigen gebruik vervaardigd. Om te vermijden dat iemand T-shirts voor mijn plezier of naar mijn smaak zou gaan bewerken, verzamelde ik ze alleen op de eerste dag dat ik een bepaald dorp bezocht.'